

ספר

עזר למשלחן

ספר עזר לשלחן

הלכות תערובות סי' צה-קיא

ובו ד' חלקים:
סיכום הסוגיות: סיכום הסוגיות מגמרא וראשונים עד שו"ע ונו"כ, עם הערות מלוקטים מגדולי האחרונים.
כור המבחן: שאלות ותשובות לחזרת השו"ע ונו"כ.
שיעורים בהלכה: שיעורי הלכה של הגר"ש פעלדער שליט"א בשאלות השכיחות בהלכות תערובות.
ספר המפתח: מפתח לשו"ת וספרי אחרונים מסודר על סדר שו"ע ונו"כ.

מאת
אברהם שלמה דיקמאן

מהדורת זכרון יוסף מרדכי

שנת תש"פ

עזר לשלחן

©

כל הזכויות שמורות

שגיאות מי יבין
מונסטרות נקני
הערות יתקבלו בברכה
בארץ ישראל:
דיקמאן
דיסקין 13 דירה 142
ירושלים

בארצות הברית:

Dickman
28 Irene Ct.
Lakewood
N.J. 08701
347 439 3294
asdickman1@gmail.com

ניתן להשיג
הקלטות או mp3
של שיעורי
הג"ר שמואל פעלדער
על או"ח ויו"ד
בטל: 732 367 0914

הפצה:

בארץ ישראל
הפצת בית הכנסת
052-764-7733
בארצות הברית
Israel Book Shop
(732) 901-3009

נדפס בארץ ישראל ע"י

מכון עלה זית
עריכת ספרים מהחל עד גמירא
AlehZayis@gmail.com | 732-513.3466

זכות לימוד התורה בספר זה
הוקדש לעילוי נשמת אבי
ר' ברוך חיים
בן אריה ליב דיקמאן ע"ה
שחל"ח ג' שבט תשע"ט

יוסף שלו' אלישיב

ירושלים

בס"ד, כסלו תשס"ט

הרה"ג ר"ש דיקמן שליט"א – מהת"ח בעיר ליקוואד. זכה להוציא לאור את ספרו שלושים יום קודם החג – בו סידר בחכמה את הלכות חג הפסח, וגדולי התורה שליט"א באו בהסכמותיהם על הספר, ועתה הוסיף חילים לתורה והוא מוציא את ספרו "הלכות שבת בשבתו" – בו סידר דבר דיבור על אופניו ה' שבת לפי סדר פרשיות השבוע ושבחו הרבנים הגאונים שליט"א מקחו כי ראוי לעלות על שולחן מלכים.

ובירכו מרן עט"ר שליט"א כי חפץ ד' – יצליח בידו לשקוד באהלי תורה ולהתחיל ספרים אחרים ולסיימם.

הכו"ח בחוראת מרן שליט"א

יוסף א. אלקיט

Rabbi CHAIM P. SCHEINBERG
Koshi H. Keshiva "TORAH OR"
and Month Hechal of Kiryat Mattersdorf

הרב חיים פינחס שיינברג
ראש ישיבת "תורה אור"
ומורה הוראה דקריית מטסדורף

י' ט' אלול ה'תשס"ו

ק"ר

מכתב ברכה

שמחתי שהאברך היקר הרב אברהם ש. דיקמאן שליט"א
דואר להוציא את ספרו, שמונים יום קודם החג,
והספר נכתב בסדר נכון, והוא שימושי למדי
בו קודם החגים, ויוכל אדם להכין עצמו עליו
זה נצרכה אלא לברכה, יתן ר', ויסביו אדעו
אליה, וילכה וחקר קסד חיבורים נוספים
ואדעו.

חיים פינחס שיינברג

ב"ה כ' טבת ה'תשס"ו
נשדח חסדו הרמב"ם ז"ל
גאון ממצאנע
זה דבר דבר, אלה כולן דברים נכונים כפי שיש להם.
ולפי זה מלאו צדק הרמב"ם. אלה הברכה והחג נאמר בס'
הכל אלה לא חלה קודם וקדש.
משה הלברשטאם
חבר הדין העדה החרדית
ראש ישיבת
דברי חיים-טשקו
פ"ה י"ד ירושלים תשנ"ב

שמחתי שהאברך היקר הרב אברהם ש. דיקמאן שליט"א עומד להוציא את
ספרו, שלושים יום קודם החג, והספר נכתב בסדר נכון, והוא שימושי למדי
קודם החגים, ויוכל אדם להכין עצמו כראוי. לא נצרכה אלא לברכה, יתן ד' ויפועו
מענינותיו חוצה, ויוכל לחבר בס"ד חיבורים נוספים ומועילים.

בברכת התורה

חיים פינחס שיינברג

בס"ד כ' טבת יוד"ה של הנשר הגדול הרמב"ם ז"ע, תשס"ג
גאון ממצאנע בברכה להרב המחבר שליט"א, ודבר טוב עשה בעמו בכדי שיהיה
כשולחן ערוך ומפ"ה פרוסה בפרוס הפסח החג והמועד. ויש בזה משום זכוי
הרבים. ויבוא ברכה והצלחה בפעלו הטוב בס"ד.

הכו"ח לכבודה של תורה
משה הלברשטאם

כולל אברכים טאראנטא
KOLLEL AVREICHIM OF TORONTO
INSTITUTE FOR ADVANCED JUDAIC STUDIES

515 Coldstream Ave.
Toronto, ON M6B 2K7
416-789-1853
Fax: 785-8243

בס"ד

חרב שלמה אליהו מילר
ראש הכולל

בס"ד

קבץ בו ארץ ארבעה ימי אברכים שלוש זיכרון
שלטגאט ואי"ת מתאמת חדיק ספנו חל סלוג
בני בתם וכלי גבולו חל ארבע ואלו אסדר בדברים
א תוצא בארבעה ארבעה ואם ארבעה בני ארבעה
אזין אסדר ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו
אזכרתי אמן דבר בעתה ואלו ואלו ארבע ארבע
אזכרתי ספנו ארבעה בני ארבעה ספנו יציד
ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו
אשר יצא חל ארבעה ספנו ספנו ספנו ספנו
ספנו ארבעה ארבעה ספנו ספנו ספנו ספנו
אשר ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו
ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו ספנו
אשר ארבע ספנו ספנו ספנו ספנו
אשר ארבע ספנו ספנו ספנו ספנו

**שמואל יצחק פעלדער
דומ"ץ לייקוואד**

מכתב ברכה

יום ה' לסדר 'הקול קול יעקב', תשע"ג

הנה בא לפני ידידי הרב אברהם שלמה דיקמאן שליט"א, ותלמודו בידו, ספרו 'עזר לשלחן', וכולל קונטרס 'סיכום הסוגיות' על הלכות בשר וחלב, ו'שיעורים בהלכה', ועוד ועוד.

קונטרס 'סיכום הסוגיות' הנ"ל כשמו כן הוא, סיכום הסוגיות החל מהגמרא וראשונים עד פסקי השו"ע ונושאי כלים, נכתבו בלשון קל ובסדר בהיר. וגם לרבות הרבה הערות המועילות בביאור דברי האחרונים.

ידוע לכל באי שער הלכות אלו, שהן קשין מאד לברר וללבן ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ולכן דבר טוב עשה המחבר שליט"א ליתן עזר ואחיסמך לכל מי שלומד הלכות אלו, ומובטח אני שכל מי שילמוד בקונטרס הנ"ל יהנה ממנו, הן בבירור הענינים בעת לימוד הסוגיות, והן בעת חזרת לימודו.

והגם שאין הפנאי גורם לי לעיין בקונטרס הנ"ל כדבעי, מ"מ כבר אתמחי גברא בספרים שלו על הלכות שבת ומועדי השנה, וחזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן.

והנה עברתי על 'שיעורים בהלכה' הכתובים על פי שיעורים שאמרתי בהאי אולפנא רבתיא, בית מדרש גבוה דלייקוואד, ומצאו חן בעיני, והדברים כתובים כאמירתם. מ"מ כשאירע שאלה למעשה, יש לעשות שאלת חכם.

ואסיים בברכה שחפץ ה' בידו יצליח, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

שמואל יצחק פעלדער

Rabbi Avrohom Spitzer

625 W. Kennedy Blvd.
Lakewood, N.J. 08701
(732) 961-9056

ב"ר סיון תשע"ז

אברהם שפיצער

דומ"ץ

דקהל תולדות יעקב יוסף
רחסידי סקווירא - לעיקוואד

בס"ד

הנה גוי לפני ידידי ר' אברהם שלמה דיקמאן שליט"א והראה לי את ספרו
"עזר לשלחן" על הל' בשר בחלב וכאשר עיינתי בו ראיתי שהוא ספר נפלא והוטב
מאד בעיני כי הוא מסודר היטב בלשון צח וקל סיכום הסוגיות עד הלכה למעשה
ובטוח אני שיהיה בזה תועלת מרובה לכל מי שלומד הלכות אלו וכן בחזרת
הדברים באופן קל ונעים אשרי לו ואשרי חלקו דמשמאי קא זכו ליה להיות חלקו
ממזכי הרבים להגדיל תורה ולהאדירה,
והלל! לזה לברכו שיזכה אלמא תורה מתוך הימנות
הקצת באו"ת לפשו האורה ויפוצו מעיינותיו חוצה
הכו"ח לכבוד תורה הקדושה
אברהם שפיצער

הנה בא לפני ידידי ר' אברהם שלמה דיקמאן שליט"א והראה לי את ספרו
"עזר לשלחן" על הל' בשר בחלב וכאשר עיינתי בו ראיתי שהוא ספר נפלא והוטב
מאד בעיני כי הוא מסודר היטב בלשון צח וקל סיכום הסוגיות עד הלכה למעשה
ובטוח אני שיהיה בזה תועלת מרובה לכל מי שלומד הלכות אלו וכן בחזרת
הדברים באופן קל ונעים אשרי לו ואשרי חלקו דמשמאי קא זכו ליה להיות חלקו
ממזכי הרבים להגדיל תורה ולהאדירה.

והנני בזה לברכו שיזכה ללמוד תורה מתוך הרחבת הדעת כאוות נפשו
הטהורה ויפוצו מעיינותיו חוצה.

הכו"ח לכבוד תורה הקדושה
אברהם שפיצער

דברים אחרים

אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה, ששם חלקי מיושבי בית המדרש והגיעני עד הלום לראות פרי עמלי, **ספר עזר לשלחן** על הלכות תערובות.

קראנו שם הספר עזר לשלחן, וכשמו כן הוא, עזר ללומדי שלחן ערוך הלכות תערובות. חלק **'סיכום הסוגיות'** כולל סיכום הסוגיות מגמרא וראשונים עד שו"ע ונו"כ, עם מאות הערות מלוקטים מדברי האחרונים. הנכנס לשערי לימוד זה, ימצא הסוגיות ושיטות הפוסקים פרוסים לפניו כשלחן הערוך ויהיה לו לאחיעזר לעשות חיל בלימודו באופן ברור ובהיר. וגם הלומד הותיק ימצא בו כלי עזר לחזור על תלמודו באופן קל ונעים.

חלק **'כור המבחן'** כולל קרוב למאתים שאלות ותשובות על סדר השלחן ערוך, לעזור ללומד לחזור על לימודו.

נדבך חשוב נוסף הוא חלק **'שיעורים בהלכה'** הכולל שיעורי הלכה על הרבה ענינים השכיחים בכל מטבח יהודי, שנמסרו ע"י הגר"ש פעלדער שליט"א, מו"ץ בישיבת בית מדרש גבוה דליקוואוד. שיעורים אלו מפורסמים הן מצד סידורם הנפלא והן מחמת כוחו המיוחד של הרב שליט"א לדמות מילתא למילתא ולהבהיר שאלות מסובכות. מחוסר הזמן מחמת טרדות מרובות בעניני הקהל, לא הספיק הזמן שהרב שליט"א יעיין במה שנכתב בשמו, ולכן פשוט שאין לסמוך ע"ז למעשה, ובכל מקרה של ספק יש לעשות שאלת חכם, ומה שכתוב כאן הוא רק בגדר "תן לחכם ויחכם עוד". וזאת למודעי, מה שכתבתי ב'שיעורים בהלכה' אינו אלא תמצית דברי הרב שליט"א, ומומלץ לשמוע השיעורים במלוא הקיפן בקלטות שאפשר לרכוש אצל הרב שליט"א.

חלק **'ספר המפתח'** הוא מפתח להרבה ספרי שו"ת וספרי אחרונים מסודר על פי שו"ע ונו"כ, מגדולי האחרונים [נו"ב, רע"א, חת"ס ועוד] עד פוסקי זמנינו [חזו"א, אג"מ, ועוד], הרבה מהם שלא הובאו דבריהם בספר דרכי תשובה.

הנה גדולי ישראל לדורותיהם הזהירו מאד שלא לסמוך על הקיצורים בפסיקת הלכה למעשה, ע"כ פשוט הוא ואינו צריך לפנינו שח"ו לפסוק מספר זה הלכה למעשה, ומה גם שאין זו מטרת חיבורנו כמבואר לעיל.

למדתי הלכות אלו מתוך טור ושו"ע מהדורת מכון ירושלים (התשמ"ט), ולכן כל הציונים לדברי הטור וב"י ונושאי כלי השו"ע הם ע"פ מהדורא זו.

בעמדי בשערי הספר, שפתי לא אמנע מלהביע שלמי תודתי לכל אלו שסייעו בידי בכל שלבי הוצאת הספר, ובפרט לחברי שנשאו ונתנו אתי בעניני הספר ועברו עליו והאירו עיני בהערותיהם המחכימות. זכות זו תעמוד להם לשבת באהלה של תורה מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת.

אנו תקוה שאכן נזכה לראות ספר זה ממלא יעודיו כראוי, ואם נזכה שעל ידינו תתרבה הבהירות בלימוד זה, והיה זה שכרינו.

ובצאתי מן הכרך, אשא כפי אל ה' בתפלה ותחנונים שעוד רבות בשנים אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים דברי תורתך, ולראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות עד ביאת הגואל במהרה בימינו.

אברהם שלמה דיקמאן

מפתח הענינים

סיכום הסוגיות

הקדמה להלכות תערובות.....	ג
סימן צח.....	ד
סימן צט.....	כג
סימן ק.....	לד
סימן קא.....	לח
סימן קב.....	מג
סימן קג.....	נו
סימן קד.....	סו
סימן קה.....	עא
סימן קו.....	צג
סימן קז.....	צה
סימן קח.....	צט
סימן קט.....	קו
סימן קי.....	קי
כללי ספק ספיקא להש"ך.....	קלג
כללי ספק ספיקא וספק דרבנן שבספר תורת השלמים.....	קמט
סימן קיא.....	קנב

מילואים

סימן א - ביטול איסור לכתחילה באיסור דרבנן.....	קנט
סימן ב - כל דפריש מרובא פריש.....	קס
סימן ג - קושית הר"ש מקינון.....	קסב
סימן ד - ספק ספיקא של הרא"ש בענין תבואה "ישן", ו"שם אונס חד".....	קסג
סימן ה - בדברי הרי"ף בענין משהו חמץ וספק דאורייתא שנתגלגל לספק דרבנן.....	קסד
סימן ו - עשיית ספק ספיקא בידים.....	קסו

כור המבחן - שאלות ותשובות לחזרה

סימן צח.....	קעא
סימן צט.....	קעג
סימן ק.....	קעה
סימן קא.....	קעו
סימן קב.....	קעו
סימן קג.....	קעז
סימן קד.....	קעט
סימן קה.....	קפ
סימן קו.....	קפג
סימן קז.....	קפג
סימן קח.....	קפד
סימן קט.....	קפד
סימן קי.....	קפה
כללי ספק ספיקא.....	קפח
סימן קיא.....	קצא

שיעורים בהלכה

סימן צח

- (א) טעימה בלשוננו ובפיו, גדר טעימת נכרי..... קצה
 (ב) טעימת נכרי - לבני ספרד..... קצו
 (ג) רחיצת שיניים במשחת שיניים שנתערבו בה דברים שאינם כשרים..... קצו
 (ד) ליתן משחת שיניים שאינה כשרה לקטנים..... קצח
 (ה) מי-פה..... קצח
 (ו) נאמנות רופא עכו"ם לומר שאשה יש לה מכה באותו מקום..... קצט
 (ז) נאמנות של מפעלים..... ר
 (ח) בליעות מדבר חי..... רא
 (ט) קוביות של בשר ואבקת חלב..... רב
 (י) ספק בשר בחלב..... רג
 (יא) ספק מחמת חסרון ידיעה..... רד
 (יב) לא ידעין כמה נפיק מינייה..... רה
 (יג) ביטול באיסור הניכר ושאפשר להסירו..... רז

סימן צט

- (יד) עצמות של איסור..... רט
 (טו) אין מבטלין איסור לכתחילה..... רי
 (טז) ביטול איסור לכתחילה במבשל בכלי שאינו בן יומו..... ריא
 (יז) אין כונתו לבטל..... ריב

סימן ק

- (יח) דין בריה..... ריג

סימן קב

- (יט) ביאור הסברות להחמיר בדבר שיש לו מתירים..... ריד
 (כ) כלי שצריך הגעלה שנתערב באחרים..... רטו
 (כא) כלי שאינו טבול שנתערב בכלים טבולים..... רטו
 (כב) כסא מוקצה שנתערב..... ריח
 (כג) דבר שיש לו מתירין לגבי המתנת ו' שעות..... ריט
 (כד) כל דפריש בדבר שיש לו מתירים..... ריט

סימן קג

- (כה) בענין דבר שאינו ראוי לאכילה..... רכ
 (כו) נותן טעם לפגם..... רכא
 (כז) איסור שנפסל מאכילה - לקיחת תרופות..... רכב
 (כח) שמן דגים [cod liver oil]..... רכג
 (כט) נייר אלומיניום [aluminum foil] שאין לו הכשר..... רכג
 (ל) שימוש בסבון-כלים שאינו כשר..... רכד
 (לא) שימוש בבורית שאינו כשר..... רכד
 (לב) כלי שאינו בן יומו שספק אם הוא כלי בשר או כלי חלב..... רכד
 (לג) להשתמש בכלי חרס שאינו בן יומו..... רכה
 (לד) האם אפשר לצרף שיטת רבינו תם לספק ספיקא..... רכו
 (לה) חזרת בליעות לתוך כלי - חשבון כ"ד שעות..... רכז

סימן קד

- (לו) דברים המאוסים..... רכז

סימן קה

- (לז) כבוש במיוזו וכדומה..... רכח
 (לח) כבוש בקרח ובמקפא..... רכח
 (לט) דבר שנפל לכבישה אחר כ"ד שעות..... רל
 (מ) כבוש לאחר כ"ד שעות..... רל
 (מא) כף חלבי ששהה בתוך חריין..... רל
 (מב) דבק שעל בקבוקי היין..... רלא

שיעורים בהלכה

רלא	(מג) התפשטות בליעות בצלי
רלב	(מד) אין אנו בקיאים בין כחוש לשמן
רלג	(מה) בגדר בלוע ובעין
רלג	(מו) התפשטות בליעות מכלי לכלי בלי רוטב
רלד	(מז) התפשטות מחתיכה לחתיכה בתוך הכדי נטילה
רלה	(מח) האם טעם של דבר שמן הבלוע באוכל יוצא לכלי בלי רוטב
רלו	(מט) אויל האי ומפטם להאי
רלז	(נ) ניצוק חיבור
רלח	(נא) כלי שני
רלט	(נב) כוס קלקר [styrofoam]
רלט	(נג) האם איסור חם בולע מיד

סימן קח

רמ	(נד) בענין זיעה
----	-----------------

סימן קט

רמא	(נה) ביטול ברוב - רוב במנין החתיכות או רוב בגודל החתיכות
רמא	(נו) אכילת כולם בבת אחת
רמב	(נז) ביטול קודם שנודע התערובת

ספר המפתח

רמז	סימן צח
רנג	סימן צט
רנח	סימן ק
רנט	סימן קא
רסא	סימן קב
רסד	סימן קג
רסו	סימן קד
רסז	סימן קה
רעג	סימן קו
רעז	סימן קז
רעד	סימן קח
רהע	סימן קט
רעז	סימן קי
רפד	כללי ספק ספיקא
רפז	סימן קיא

מפתח הענינים מפורט - סיכום הסוגיות

איסור והיתר מונחים זה אצל זה	איך משערים ששים
איסור ניכר שאי אפשר להסירו	אין הנאסר יכול לאסור אלא במקום
איסור שנפל לקדירה, באיזה אופן תולין להקל	שהולך האיסור
איתחזק איסורא	אין הנאסר יכול לאסור יותר מן האוסר
איסור דאורייתא	אין מבטלין איסור לכתחילה
איסור דאורייתא בשיעור דרבנן	אין כונתו לבטל
איסור דאורייתא שנפל לקדירה	איסור דרבנן
ב' מיני תבשילים	ביטול איסור לכתחילה באיסור דרבנן
חתיכה נעשית נבילה	לבטל קודם שחל האיסור
לתלות האיסור בהיתר של חבריו	להסיר מקצת האיסור עד שנתבטל הנשאר
מין באינו מינו	ספק איסור
נפלו ב' חתיכות של איסור	אינו בן יומו, ראה כלי שאינו בן יומו

מפתח הענינים מפורט - סיכום הסוגיות

נותן טעם לפגם לגבי בשר בחלב.....נח
 נותן טעם לפגם מחמת דבר אחר.....סא
 פגום ולבסוף השביח.....נט
 דבר שבמנין, ראה תערובות דברים חשובים.....
 דבר שיש לו מתירים.....מג
 אינו ודאי שיבוא מתיר.....מה
 אינו חוזר לאיסורו.....נד
 איסור מחמת עצמו.....נא
 בידו להתירו.....מו
 ביטול בשעה שבא לעולם.....נג
 גילוי מילתא.....מז
 היתר במקצת.....מו
 הפסד להתירו.....מז
 טלטול מוקצה.....נ
 טעם האיסור.....נ
 יש היתר לאיסורו.....נא
 יש היתר למי שנאסר.....נד
 יתקלקל המאכל.....נ
 כל דפריש מרובא פריש.....מה
 כלי איסור שנתערב בכלים של היתר.....מז
 מין באינו מינו.....מג
 נולד בתערובות.....נב
 נפל אחד לים.....קכז

 ספק אחד בגופו וספק אחד בתערובות.....מוד
 ספק ספיקא.....קכט
 ספק ספיקא בגוף הדבר.....מוד
 ספק ספיקא ע"י תערובת.....מג
 דברים המאוסים.....סט
 הוצאת זבוב ונמלה מתבשיל.....צז
 הסרת האיסור מהקדירה.....צד
 הקדמה להלכות תערובות.....ג
 חוזר וניערור.....לא
 חזותא.....מה
 חלב שנתבטל במים.....לב
 חם מקצתו חם כולו.....טו
 חנ"נ על גוף הכלי.....טז
 חצי שיעור של איסור, ביטול.....טז
 חתיכה הראויה להתכבד.....לח
 לדמות חתיכה אל האיסור כדי
 להתיר האחרות.....מב
 חתיכה הראויה להתכבד שנתערב מין
 בשאינו מינו.....מ
 חתיכה הראויה להתכבד שנתרסקה.....מ
 חתיכה שאינה ראויה להתכבד כמו
 שהיא עכשיו.....לט
 מתי גבינה אסורה הוי חתיכה הראויה
 להתכבד.....לח
 עוד פרטי דינים.....מב

נתגלגל.....קנד
 צירוף ב' קדירות לבטל איסור.....קנו
 צירוף שתי הקדירות.....קנה
 קדירה שיש בה ששים.....קנז
 רוב איסור.....קנג
 שתי קדירות של היתר.....קנד
 איסורים מבטלים זה את זה.....כא
 אפשר להסיר האיסור.....יד
 אפשר לסוחטו.....צג
 ביטול ביצה שנתערבה.....יז
 האם טעם ביצה אוסרת.....יז
 שיעור ביטול כנגד טעם ביצה האוסרת.....יח
 ביטול חצי שיעור של איסור.....יז
 ביטול, ניתוסף היתר אחר נפילת האיסור.....כט
 בישול דגים וביצים ועירה לקערה.....צה
 בליעות מדבר חי.....סט
 בעל חי, בליעות.....סט
 בריה, דינו.....לד
 בריה שנתרסק.....מ
 בת תיאה.....קד
 גבינה, מתי הוי חתיכה הראויה להתכבד.....לח
 דבר גוש.....עז
 דבר דעביד לטעמא.....יט
 איסור מחמת עצמו.....כ
 דבר שאינו חריף.....כ
 טעימת נכרי.....כ
 מין במינו.....כא
 משהו של איסור.....כ
 דבר חשוב שנתערב, טבלא בשיטת הש"ך.....קמט
 דבר חשוב, ראה תערובות דברים חשובים.....
 דבר פגום.....נה
 אינו בן יומו, ראה כלי שאינו בן יומו.....
 אינו נותן טעם כלל.....נט
 איסור פגום מתחלת ברייתו.....נח
 איסור פגום שנבלע בקדירה.....נט
 איסור שפוגם התערובות.....נז
 בישל איסור משובח בתבשיל שנותן בו
 טעם פגום.....ס
 בישל איסור פגום בכלי.....נט
 דבש ושמן שנתבשלו עם בשר.....סא
 הגדיל האיסור מדתו של ההיתר.....נז
 השביח ולבסוף נפגם.....נח
 חלב ובשר שנפלו ביין.....סב
 טעם פגום.....נז
 כף שבלע איסור ותחבו בתבשיל שנותן
 טעם פגום ונבלע בקדירה.....ס
 נבילה שנפגם טעמה לגמרי.....נו
 נבילה שנפגם טעמה קצת.....נו
 נותן טעם לפגם.....נו

מפתח הענינים מפורט - סיכום הסוגיות

צירוף כמה חתיכות לששים..... פח
תתאה גבר במליחה..... צא
מרדה של גוים..... קג
נותן טעם לפגם, ראה דבר פגום.....
ניצוק חיבור..... עט
נעשה נבילה לגבי בליעות בכלי..... טו
סלק את האינינו מינו..... יא
ספק בשר עוף בחלב..... יב
ספק דאורייתא לחומרא..... קמד
ספק דרבנן לקולא, ביטול דבר חשוב
האסור מדרבנן..... קמ
בשר שנתעלם מן העין..... קמ
גבינות עכ"ם..... קמ
ספק דרבנן במקום חזקת איסור..... קמג
ספק ספיקא להחמיר באיסור דרבנן..... קמו
ספק דרבנן שנסתפק אם נעשה המתיר..... קמז
סתם איסורים דרבנן..... קמ
עשיית ספק בידים..... קמז
ספק מחמת חסרון חכמה..... יב
ספק ספיקא
איסור דשכיח טפי..... קמז
אפשר לברורי..... קמז
דברי הרי"ף בענין משהו חמץ..... קמג
ידיעת הספיקות..... קלב
יסוד דין ספק ספיקא..... קלג
כללי ספק ספיקא להשי"ך..... קלג
נפל אחד לים..... קמח
נתגלגל..... קמא
ספק אחד בגופו ואחד בתערובת..... קל
ספק אחד בגופו ואחד בתערובת שלא
נודעה בנתיים..... קלב
ספק אחד מתיר יותר מהשני..... קלח
ספק בחסרון חכמה..... קמז
ספק בשני גופים ושני ענינים..... קלג
ספק ספיקא בדאורייתא וספק אחד בדרבנן.. קלט
ספק ספיקא במקום חזקת איסור..... קמד
ספק ספיקא גמור שנודע ספק אחד מקודם.... קלב
ספק ספיקא חדש..... קמו
ספק ספיקא שאינו מתהפך..... קלט
ספק ספיקות בביצה שנולדה מעוף
[ספק] טריפה..... קלה
ספיקות שונות בענין ביצה שנולדה מעוף
[ספק] טריפה..... קלד
עשיית ספק בידים..... קמז
קושיית האחרונים ממשה בתרומות..... קמב
שני תערובות שנודע בנתיים..... קלג
שם אונס חד הוא..... קלז
תערובת חד בחד..... קמז
עירוי מכלי ראשון..... עה

קורקבן ושאר בני מעיים..... מ
שומן דכנתא ועור שומן של אווז..... לט
טעימת איסור ע"י ישראל..... ו
טעימת נכרי..... ד
איזה נכרי נאמן..... ד
טעימת קפילא בזמן הזה..... ה
מסיח לפי תומו..... ד
מתי בעינן טעימת נכרי..... ה
טעם, איסור שאינו נותן טעם כלל..... נט
טעם כעיקר..... ז
טעמו וממשו, טעמו ולא ממשו..... ט
יבש ביבש מין באינו מינו..... יב
כבוש הרי הוא כמבושל..... עא
באיזה דברים שייך כבוש..... עא
בשר שחוף מהכבישה..... עד
כבוש בדבר חריף..... עב
כבוש בדבר חריף להוציא מתוך כלי..... עב
כבוש בכלי..... עג
ספק כבוש..... עג
שיעור כבוש..... עא
כל דפריש מרובה פריש, ראה תשע חנויות.....
כל קבוע כמחצה על מחצה, ראה תשע חנויות.....
כלי איסור שנתערב בכלים של היתר..... מז
כלי ראשון שאין היד סולדת בו..... עו
כלי שאינו בן יומו..... סב
דבר חריף..... סד
חימום מים בתוך כ"ד שעות..... סד
יישן י"ב חודש..... סג
כלי חרס שאינו בן יומו..... סג
כלי שאינו מודח..... סג
לינת לילה..... סב
סתם כלי אינו בן יומו..... סב
כלי שדרכו להשתמש בשפע..... לב
כלי שני..... עו
דבר גוש..... עז
קלי הבישול..... עח
כף בשרי שתחב לחלב..... טו
כלי עץ ומתכות..... יג
לא ידעינן כמה יצא ממנו..... יג
נפילה שניה..... יג
להריח איסור אכילה..... קה
להריח בשמים שהושרו בין נסך..... קד
להריח בשמים של איסור הנאה..... קה
מין במינו לח בלח..... ח
מליח כרותח..... פז
אין אנו בקיאים בין כחוש לשמן..... צ
איסור שמן..... פח
היתר מלוח ואיסור תפל..... צ
מליחה לכלים..... צא

מפתח הענינים מפורט - סיכום הסוגיות

ששים, צירוף גוף הקדירה..... כה	עירוי מכלי ראשון ונפסק הקילוח..... עה
תולין להקל, ראה איסור שנפל לקדירה, באיזה	עיריות הרבה, שפך הרבה על עכבר..... סח
אופן תולין להקל.....	עכבר שנפל בשכר וחומץ..... סז
תערובות דברים חשובים..... קי	"הקריבו נא לפחתך"..... סט
איסורי הנאה..... קיא	עכבר שנמצא בשומן וספק ספיקא אם
בעל חי שחוט..... קיב	נכבש שם..... סח
בעלי חיים..... קיב	שפך הרבה על עכבר..... סח
מין באינו מינו..... קיא	עצמות ומוח..... כג
ספק דבר שבמנין..... קיא	צירוף העצמות בשנתבשל האיסור מקודם..... כג
כמה פרטי דינים בדבר שבמנין..... קיא	פת על גבי חבית..... קד
נפל אחד לתערובת שניה..... קכז	צלי..... עט
לאכול כולם בבת אחת..... קכט	אדמיקר ליה בלע פורתא באיסור בלוע..... פז
תערובות חד בחד..... קמז	איסור בלוע..... פה
נפל א' לתערובת ב'..... קמז	איסור בלוע - הקדמה..... עט
נפל א' לתערובת ג'..... קמז	איסור בלוע בבשר בחלב..... פה
ספק איסור שנפל א' לתערובת שניה..... קמח	איסור בלוע באוכל להפליט לכלי בלי רוטב..... פו
תערובות יבש ביבש..... קו	איסור בלוע בכלי להפליט לאוכל בלי רוטב..... פו
בישול תערובת מין במינו יבש ביבש..... קח	איסור כחוש..... פג
יבש ביבש מין באינו מינו..... קז	איסור כחוש ואיסור שמן - הקדמה..... עט
לאכול כולם בבת אחת ולאדם אחד..... קו	איסור שחוך לתבשיל..... פא
תשע חנויות..... קיג	איסור שמן..... פג
אכילת אחד אחד או כולם לאדם אחד..... קכז	היתר מפטם האיסור..... פד
בשר שנתעלם מן העין..... קטז	הקדמה וסיכום לסע' ד-ז..... עט
הפילו אחד בשוגג..... קכו	טבלא בענין התפשטות בליעות בלי רוטב..... פב
הקדמה לסע' ג-ח..... קיג	מתי בליעות יוצאים בלי רוטב..... פא
חתיכה הראויה להתכבד..... קיד	קרום מפסיק..... פז
חתיכות שאינן ראויות להתכבד שבחנות..... קכ	רטיבות קצת..... פב
כל דפריש מרובא פריש - רוב חנויות או	תתאה גבר..... פה
רוב בשר..... קטז	תתאה גבר - הקדמה..... פ
לקח מקבוע ונתערב..... קיח	קלי הבישול..... עח
נאכל אחד בשוגג..... קכו	ריחא..... צט
נאכל או פירש אחד מהם..... קכה	אופנים שאין ריח כלל ומותר לכתחילה..... ק
נעקר כל הקביעות..... קכד	אופנים שיש ריח ואסור בדיעבד..... קא
נפל אחד לים..... קטו	איסור לכתחילה..... צט
נפל אחד לים..... קכה	איסור משהו..... קא
ספק קבוע..... קטז	ביטול בששים..... קב
פירש מאליו מתערובות שאין האיסור	בישול..... ק
ניכר במקומו..... קכג	דבר חריף..... קא
פירש ע"י הזמנה מישראל..... קטז	זה אחר זה..... קב
קבוע באיסור דרבנן..... קיז	לקנות מעכו"ם..... צט
קבוע למפרע..... קיד	מכוסה..... ק
קבוע למפרע..... קכב	קיצור סיכום לדיני ריחא..... קג
קביעות של דברים חשובים שנתערבו..... קיט	שניהם כחושים..... ק
קשית הר"ש מקינון..... קכב	תחת מחבת..... קב
תערובות חנויות..... קיג	תנור גדול ופתוח לגמרי..... ק
תערובות חנויות..... קכא	תנור סתום לגמרי..... קא
תערובות שניה..... קיד	ששים, להצטרף בליעות היתר הבלוע בקדירה...כד
תשע חנויות..... קטו	ששים, להצטרף היתר שבלע איסור..... כד

הקדמה להלכות תערוכות

הגדרות:

מין במינו. היכא שטעם האיסור וטעם ההיתר שוים, כגון בשר של איסור ובשר של היתר.

מין באינו מינו. היכא שטעם האיסור אינו שווה לטעם ההיתר, כגון בשר וירקות. **לח בלח.** היכא דהאיסור וההיתר נבללו ביחד ונעשו כדבר אחד, כגון יין ומים שנתערבו. וכן אם ריסק ירקות ביחד עד שנעשו כגוש אחד. וכן אם בישל בשר במים ואח"כ סילק את הבשר ונשאר טעם הבשר בתוך המים.

יבש ביבש. היכא שהאיסור עומד בפני עצמו אבל אי אפשר להכיר את האיסור, כגון חתיכת בשר נבילה שנתערבה בחתיכות בשר היתר.

דינים:

מין באינו מינו לח בלח. כיון שהאיסור וההיתר נבללו ביחד, האיסור נותן טעם בהיתר ואוסר התערובת. אם יש כל כך היתר כנגד האיסור עד שאין טעם האיסור ניכר בהיתר [היינו ע"י טעימת קפילא (לדעת המחבר, אבל לפי הרמ"א לא סמכין אקפילא) או שיש ששים], האיסור בטל ומותר לאכול כל התערובת.

מין באינו מינו יבש ביבש. כיון שהאיסור אינו נותן טעם בהיתר, מן התורה בטל ברוב, אבל מדרבנן צריך ששים גזירה שמא יבשל התערובת ויתן האיסור טעם בהיתר [אבל אם יש ששים, מותר, דאפילו אם יבשלם לא יהיה טעם האיסור ניכר בהיתר].

מין במינו לח בלח. מן התורה האיסור בטל ברוב, דאין טעם האיסור ניכר בתערובת - כיון שאין טעמו שונה מטעם ההיתר. אמנם מדרבנן צריך ששים, גזירה אטו מין באינו מינו לח בלח - שצריך ששים מן התורה.

מין במינו יבש ביבש. בטל ברוב, ולא גזרינן אטו מין באינו מינו, דאפילו התם אין צריך ששים ביבש ביבש אלא מדרבנן.

סיכום:

מין באינו מינו לח בלח. מן התורה? צריך ששים [משום דהאיסור נותן טעם בהיתר].

מין באינו מינו יבש ביבש. מן התורה בטל ברוב, אמנם מדרבנן צריך ששים [גזירה שמא יבשלם ויתן האיסור טעם בהיתר].

מין במינו לח בלח. מן התורה בטל ברוב, אמנם מדרבנן צריך ששים [גזירה אטו מין באינו מינו].

מין במינו יבש ביבש. בטל ברוב.

הערות

1. כן כתב הש"ך (סי' צח ס"ק ה), ויש שביארו 2. היינו לדידן דקו"ל דטעם כעיקר אסור מן הגזירה באופן אחר, ויתבאר לקמן. התורה.

סימן צח

טעימת נכרי

איזה נכרי נאמן

ס"ר צח
סע' א

איתא בחולין (דף צו.) אמר רבא, מין באינו מינו דהתירא - בטעימא, מין באינו מינו דאיסורא - בקפילא [נחתום נכרי].

נחלקו הראשונים איזה נכרי נאמן. הרשב"א סובר, דנכרי קפילא נאמן אפילו אם הוא יודע שסומכין עליו לגבי איסור והיתר, משום דאומן לא מרע אומנתו [וכן דעת התוספות והר"ן]. וכן סתם נכרי נאמן אם הוא מסיח לפי תומו, ואע"פ שאינו בקי בטעימה, משום שכל טעם שאינו נרגש לסתם בני אדם, אינו טעם. אמנם הרשב"א מביא שיש מחמירים שלא סמכין אלא על קפילא ובמסיח לפי תומו, וכן נוטה דברי הרא"ש. והרמב"ם סובר שכל נכרי נאמן - אפילו אינו מסיח לפי תומו¹. למעשה, הבית יוסף הכריע כשיטת הרשב"א.

מסיח לפי תומו

על דברי הרשב"א הנ"ל - שסתם נכרי נאמן אם הוא מסיח לפי תומו - הקשה הרא"ה, דאין מסל"ת נאמן באיסור דאורייתא אלא בעדות אשה בלבד. וכתב התרומת הדשן, שמשום קושיא זו פסק הרא"ש דבעינן קפילא ומסיח לפי תומו, דאז הוא נאמן משום דלא מרע אומנותו, ומסל"ת אינו אלא חומרא בעלמא² [כן ביאר דבריו באמרי בינה ס"ק ב]. אך כמה תירוצים נאמרו ליישב דעת הרשב"א, וכמו שיתבאר.

התרומת הדשן תירץ, דהרשב"א סובר שטעם כעיקר אסור רק מדרבנן, ובדרבנן נאמן מסל"ת. אבל הש"ך (ס"ק ב) הקשה על זה, דהרשב"א באמת סובר שטעם כעיקר הוא מדאורייתא. הט"ז (ס"ק ב) כתב ש"ל שהרשב"א חש לשיטת הפוסקים שטעם כעיקר מדאורייתא, אבל לענין להאמין לנכרי מסל"ת סמך על המקילים, והש"ך כתב שזה דוחק, משום שברשב"א משמע שסובר לגמרי שטעם כעיקר אסור מדאורייתא.

עוד כתב הט"ז, שהרשב"א סובר דהא דלא מהני מסל"ת הוא רק במקום דבעי עדות, משא"כ כאן דסגי בהוכחה בלבד⁴. אבל להלכה כתב הט"ז דאנן לא קי"ל כן, כמבואר בהלכות בכור.

הערות

1. כתב הט"ז (סוף ס"ק ב), שאם הוא יודע שסומכין עליו לדבר אחר, ולא לאיסור והיתר, עדיין מקרי מסיח לפי תומו [לענין טעימת איסור אבל לא לענין עדות אשה].
2. ולא חיישינן שישקר כיון דעבידא לגלויי [ביאור הגר"א ס"ק ה]. ועוד י"ל משום שהוא ספק אם נתן טעם, והרמב"ם לשיטתו שספק דאורייתא לחומרא אינו אלא מדרבנן, ועוד שיש לו חזקת היתר [שו"ת דברי יציב סי' כב ד"ה ואם נאמר].
3. הנה הש"ך בשם בעל עבודת הגרשוני הקשה על זה, דכיון שהוא מסל"ת, אין סברא דלא מרע
אומנותו כיון שאינו יודע שאנו סומכין עליו, ואם כן ההיתר הוא רק משום מסל"ת. אבל בפרי מגדים מדויק מדברי הר"ן שאף במסל"ת שייך לימור הסברא שלא מרע אומנותו, וכל שכן אם מודיע לו שצריך לדעת אם יש בו טעם לצורך אחר, כגון שיאמר לו שהמרו ב' בני אדם על זה, שעדיין נחשב למסל"ת, וכנ"ל בשם הט"ז.
4. בפרי מגדים (מש"ז ד"ה כתב עוד) הקשה, דבגמ' לגבי שבויה מבואר דאינו נאמן בדאורייתא אף היכא דסגי בהוכחה. אבל החוות דעת (ס"ק א) כתב, דשאני התם דבעי הגדת עדות בבית דין.

1. כתב הט"ז (סוף ס"ק ב), שאם הוא יודע שסומכין עליו לדבר אחר, ולא לאיסור והיתר, עדיין מקרי מסיח לפי תומו [לענין טעימת איסור אבל לא לענין עדות אשה].
2. ולא חיישינן שישקר כיון דעבידא לגלויי [ביאור הגר"א ס"ק ה]. ועוד י"ל משום שהוא ספק אם נתן טעם, והרמב"ם לשיטתו שספק דאורייתא לחומרא אינו אלא מדרבנן, ועוד שיש לו חזקת היתר [שו"ת דברי יציב סי' כב ד"ה ואם נאמר].
3. הנה הש"ך בשם בעל עבודת הגרשוני הקשה על זה, דכיון שהוא מסל"ת, אין סברא דלא מרע

הש"ך הביא שיש שתירצו דמסל"ת נאמן כאן משום דלא איתחזק איסורא, אמנם כתב שהוא דוחק, ובגמרא לגבי שבויה לא משמע כן. הש"ך בעצמו תירץ, דשאני הכא דאיכא למיקם עלה דמילתא להטעימו לקפילא, ולכן הנכרי מתיירא לשקר⁵.

מתי בעינן טעימת נכרי

בתערובת מין במינו, וכן במין באינו מינו ואין שם נכרי, לכו"ע דינו בששים. במין באינו מינו ואפשר ע"י קפילא, נחלקו הראשונים מתי סמכינן על קפילא, ומתי מצריכים ששים.

רש"י סובר שאם אין ששים, לא מהני טעימה, ואם יש ששים, מ"מ צריך טעימה אם אפשר. אך הר"ן והרא"ש חולקים על רש"י, משום שלשון הגמרא "סמכינן אקפילא" משמע דטעימת קפילא הוה לקולא. לכן כתבו דטעימה מועיל בלי ששים, ואם יש ששים, אין צריך טעימה כלל [מ"מ אם טעמו ומרגיש טעם, אסור].

דעת הרמב"ן היא, שבמקום שמכירין ומסירין האיסור, ואין בתערובת אלא טעם האיסור וצירו, סמכינן על קפילא אף שאין ששים כנגד גוף האיסור. וכן אם נמחה קצת מגוף האיסור בתערובת ואין אנו יודעים כמה, סמכינן על קפילא. אבל אם גוף האיסור עדיין שם ואין מכירין אותו, וידוע לנו שיעור האיסור, צריך ששים⁶, ואז אין צריך קפילא כלל.

דעת הרמב"ם היא, שצריך טעימה אם אפשר אפילו יש ששים, וטעימה מועיל אפילו אין ששים.

בשו"ע (ס"א) כתב: יטעמנו נכרי וכו' ואם אין שם עובד כוכבים לטועמו, משערינן בס'. הש"ך (ס"ק ד) כתב שדעת המחבר כשיטת הרמב"ם, אבל הגר"א (סוף ס"ק ז) חולק וכתב שאין הכרע בלשון המחבר - שהוא כלשון הגמרא.

טעימת קפילא בזמן הזה

כתב הרמ"א (ס"א), ומקורו בספר האגור, שבזמן הזה אין אנו סומכינן על טעימת עכו"ם⁷. וכתב הש"ך (ס' צו ס"ק ה) שאין סומכינן על טעימת עכו"ם אפילו בדיעבד⁸.

הערות

5. אך העיר הפרי מגדים, שזה סותר מה שכתב הש"ך לעיל בשם עבודת הגרשוני שלא שייך מירתת במסל"ת. [ושמעתי ליישב, דאין כונת העבודת הגרשוני דאינו שייך כלל מירתת במסל"ת, אלא דאינו שייך כל כך, אם כן לא היה הרא"ש להצריכו כיון שהוא קולא במה שזה מגרע הסברא שלא מרע אומנותו ודו"ק]. (ועיין מגילת

ספר אות ז סוד"ה והרע"א).
6. בביאור שיטתו, הב"ח (סוף ס"ג) כתב שאין לסמוך על הגוי בנתערב גוף האיסור כיון שעל הרוב האיסור נרגש כל דליכא ששים. וכן כתב הפרי מגדים (ס' ק מ"ש ס"ק ה). והחוות דעת (ס"ק ג) ביאר, שגזירת הכתוב הוא שבעינן ששים אפילו ליכא טעם. אבל לשון הרמב"ן (דף צח.) "ולא דחמירו בששים אלא כשהוא אוכל את האיסור

עצמו", משמע שהוא רק מדרבנן, וכמו שכתב הר"ן (דף צז: ד"ה ובגמרא) "אי דליכא ששים ודאי לא סמכינן עליה, שהרי חכמים השוו מדותיהן לשער כל איסורין שבתורה בששים".
7. בחידושי רע"א (ס"ק א) תמה על זה, למה נהגו להחמיר בזה, עיי"ש. והב"ח (ס"ג) כתב משום דבזמנינו לא שייך מסל"ת כיון שרובן יודעין מנהגי ישראל, ואף בקפילא חיישינן להסוברים שבעינן ג"כ מסל"ת. והמנחת כהן (ח"א סוף פ"ז) כתב: ואפשר שהטעם הוא משום שעכשיו מצויים הגוים יותר להטעות את ישראל ואפילו קפילא חיישינן שישקר. ובלבוש מבואר הטעם משום שאין אנו בקיאים בטעימה, וכמו שיתבאר בסמוך.
8. ולא במקום הפסד מרובה ושעת הדחק [מנחת כהן ח"א סוף פ"ז].